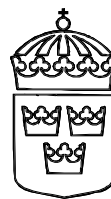

Regeringens skrivelse

2012/13:184

Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté
m.m. under 2012 och första halvåret 2013

Skr.
2012/13:184

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 1 augusti 2013

Gunilla Carlsson

Birgitta Ohlsson
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under 2012 och första halvåret 2013.

1	Utvecklingen i Europarådet under 2012–2013	4
2	Koncentration på kärnområden och fortsatta reformer	6
3	Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna	7
3.1	Reformarbetet	7
3.2	Brightonkonferensen och dess uppföljning	7
4	EU:s anslutning till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna	9
5	Samarbete med parlamentariska församlingen och kongressen	10
6	Övergripande frågor under 2012–2013	11
6.1	Mänskliga rättigheter	11
6.1.1	Europadomstolens dömande verksamhet och ministerkommitténs övervakning	11
6.1.2	Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter	15
6.1.3	Romers rättigheter	16
6.1.4	Jämställdhet	16
6.1.5	Rättigheter för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt)	16
6.1.6	Barns rättigheter	17
6.1.7	Rasism och intolerans	17
6.1.8	Nationella minoriteter	18
6.1.9	Rättigheter för personer med funktionsnedsättning	18
6.1.10	Yttrande- och mediefrihet	18
6.1.11	Ungdomars rättigheter	19
6.1.12	Europeiska sociala stadgan och Europeiska kommittén för sociala rättigheter	20
6.2	Ett utökat samarbete om demokrati- och rättsstatsfrågor 20	20
6.2.1	Världsforum för demokrati	20
6.2.2	Venedigkommissionen	21
6.3	Rättsligt samarbete	22
7	Relationer till andra länder och utvecklingen i vissa medlemsstater ..	23
7.1	Grannskapspolitiken	23
7.2	Konflikten mellan Ryssland och Georgien	23
7.3	Cypern–Turkiet	24
7.4	Kosovo	24
7.5	Ukraina	24
7.6	Vitryssland	25
8	Relationer till internationella organisationer	26
8.1	Europeiska unionen	26
8.2	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	27
8.3	Förenta nationerna	28
9	Europarådets budget	28

Bilaga 1: Ny organisationsstruktur.....	30	Skr. 2012/13:184
Bilaga 2: Förteckning över medlems- och kandidatländer samt observatörländer.....	32	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 augusti 2013.....	33	

1 Utvecklingen i Europarådet under 2012–2013

Den reformering av Europarådet som generalsekreteraren Thorbjörn Jagland initierade under 2009 håller nu på att genomföras. Det återstår en del arbete innan reformprocessen kan avslutas. Inom organisationen råder olika syn på verksamhetens prioriteringar. Flera medlemsstater, särskilt från Syd- och Östeuropa, ser gärna att man håller kvar vid den bredare dagordningen som bland annat Warszawa-deklarationen från 2005 gav uttryck för. Staterna från Nord- och Västeuropa ger ett mer tydligt stöd för generalsekreteraren att fokusera verksamheten på de tre kärnområdena, främjande av de mänskliga rättigheterna, rättsstatens principer och det demokratiska samhällsskicket. Budgeten för år 2014 och 2015, som för närvarande förhandlas och som med all sannolikhet kommer att bygga på nominell nolltillväxt, kommer dock att tvinga fram tydligare prioriteringar liksom en ytterligare bantning av sekretariatet, vilket kan bli en smärtsam process för organisationen.

Den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) brottas fortsatt med en stor inströmning av klagomål. För första gången har domstolen dock lyckats vända utvecklingen från en kraftigt ökande målbilans när det gäller ineliggande ej avgjorda mål till en minskning av denna balans (från som högst cirka 150 000 till nuvarande cirka 113 000 mål). De reformer som genomförts genom protokoll 14 till Europakonventionen har visat sig ha önskad effekt, men utvecklingen måste fortlöpande hållas under uppsikt. Ett fortsatt reformprogram för domstolen och hela konventionssystemet har lagts fast i den så kallade Brightondeklarationen som antogs under det brittiska ordförandeskapet under 2012. Arbetet med implementeringen av deklarationen pågår i ministerkommittén och i dess olika expertgrupper för frågor om de mänskliga rättigheterna.

På det säkerhetspolitiska området finns alltjämt konflikterna mellan Georgien och Ryssland samt mellan Cypern och Turkiet på dagordningen. I båda fallen har tonläget på senare tid dock sänkts och inlägg i ministerkommittén rörande de båda konflikterna görs alltmer sällan från berörda parter. Valen i de georgiska utbrytarregionerna under år 2012 föranledde dock vissa kritiska inlägg, inte minst från EU-delegationens sida och generalsekreterarens senaste rapportering om uppföljningen av Georgienkonflikten ledde också till också en del tydliga markeringar från EU och flera medlemsstater främst vad gäller den fortsatta ryska truppnärvaron. Det återstår att se hur regimskiftet i Georgien kommer att påverka Georgiens agerande i ministerkommittén i denna fråga. Generalsekreteraren fortsätter att rapportera om konflikten men frågan togs inte upp på dagordningen för ministermötet i maj 2013. Tidigare år har det varit en stående punkt på dagordningen för ministermötet.

Medan det brittiska ordförandeskapet gav tydliga avtryck i ministerkommitténs arbete, främst genom antagandet och genomförandet av den så kallade Brightondeklarationen, kan detta inte sägas rörande de

ukrainska, albanska, eller andorranska ordförandeskapen. Det ukrainska ordförandeskapet präglades av den ökande kritiken mot rättsstatsutvecklingen i Ukraina, vilken illustrerades av inte minst den uppmärksammade behandlingen av Julia Tymoshenko och en rad andra rättsfall. Det albanska ordförandeskapet hade en hög ambitionsnivå med en rad konferenser och seminarier i Tirana, sannolikt av betydelse inrikespolitiskt, men utan att ge några mer konkreta resultat för verksamheten inom organisationen. Andorras ordförandeskaps-prioriteringar, med starkt fokus på utbildningsområdet, får anses ligga något vid sidan av organisationens nuvarande prioriteringar. Ministerkommittén har utöver utvecklingen i Ukraina tagit upp den politiska utvecklingen i Ryssland och Azerbajdzjan och på senare tid har generalsekreteraren uppmärksammat utvecklingen i Ungern. Vitryssland, som alltjämt inte är medlem av organisationen, följs noga inom Europarådet.

Ministerkommittén har under år 2013 uttalat sig med anledning av dödsdomar som meddelats i Japan och USA.

Kommissionen för demokrati genom lag (Venedigkommissionen) får allt större betydelse och tas regelmässigt i anspråk för granskning av konstitutionella lagstiftningsprojekt i medlemsstaterna. Så har varit fallet med bland annat Ryssland, Turkiet och Ukraina. På senare tid har den nya kontroversiella lagstiftningen i Ungern granskats. Också stater utanför Europarådets medlemsstatskrets kan beviljas medlemskap och under år 2013 antog ministerkommittén Förenta staterna som fullvärdig medlem av kommissionen.

I flera medlemsstater verkar det råda en viss ”övervakningsutmattning” när det gäller att fullgöra sina gjorda åtaganden på MR-området. Denna tar sig uttryck i kritik mot övervakningsorganens arbetssätt och mot innehållet i dessas rapporter och rekommendationer. För att undvika att legitimiteten i övervakningssystemet undergrävs har flera stater i ministerkommittén tydligt uttalat förtroende för systemet, även om det finns viss förståelse för att det funnits brister i övervakningen i enskilda fall. Så har skett tydligast från EU och från de nord- och västeuropeiska staterna.

Romafrågor, barns rättigheter samt frågor om rättigheter för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt), har under den aktuella tidsperioden haft fortsatt hög prioritet i Europarådet. Till dessa frågor har generalsekreteraren också lagt kampen mot korruption, som är ett ökande problem i många medlemsstater och som kan utgöra ett hot mot rättsstatens fundament.

Grannskapspolitiken anses vara en prioriterad fråga främst bland länder i Sydeuropa. Samarbetsprogram för åren 2012–2013 har ingåtts med Marocko, Tunisien och Jordanien och Europarådskontor har upprättats i Tunis och Rabat. Ett mer begränsat samarbetsavtal med Kazakstan är under utarbetande.

Religionsfrihet för minoriteter är ett område som har ägnats ökad uppmärksamhet och en särskild debatt härom anordnades under hösten 2012 i ministerkommittén. Frågan har sin uppkomst i många staters oro för behandlingen av kristna minoriteter i första hand i grannländerna. Andra stater, däribland Sverige har velat lägga mer fokus på spänningsfältet mellan religionsfriheten och yttrandefriheten i medlemsstaterna.

Mediefrihet och skydd av journalister ägnas fortsatt särskild uppmärksamhet. En strategi om förvaltning av internet antogs under 2012. En första rapport om implementeringen av strategin ska avgas av generalsekreteraren i januari 2014. Generalsekreteraren vill också fokusera på problemet med så kallade hatbrott på internet.

Wallenbergåret har högtidlighållits också av Europarådet vid en ceremoni den 2 oktober 2012, varvid en utställning om Raoul Wallenberg invigdes. Ministerkommittén har kort därefter på svenskt och ungerskt initiativ beslutat instifta ett Europarådets Raoul Wallenbergpris som kommer att delas ut för första gången i januari 2014.

2 Koncentration på kärnområden och fortsatta reformer

Generalsekreterarens reformarbete

Hösten 2009 lanserade generalsekreteraren en reformprocess med målet att stärka Europarådet som en politisk och initiativtagande organisation. Konkret skulle verksamheten koncentreras till färre projekt och organisationen blir mer flexibel. En ytterligare prioritering var att utveckla och göra Europarådet mer synligt och relevant för Europas befolkning. Reformprocessen ska vara genomförd 2014 då generalsekreterarens mandatperiod löper ut.

Syftet med den första fasen av reformen som inleddes under 2010 var att skapa förutsättningar för förbättrad intern styrning och förbereda för ytterligare strategiska åtgärder. Den andra fasen av reformen som inleddes under 2011 syftade till att definiera strategiska prioriteringar för det kommande årtiondet och omsätta dessa i konkreta och ändamålsenliga insatser genom nya verktyg och arbetsmetoder.

De strategiska besluten är nu fattade och konsolidering och genomförande av beslutade åtgärder pågår. Insatser för att minska personalkostnaderna genomförs. Sedan 2010 har 100 tjänster avskaffats och de personalrelaterade besparingarna uppskattas till 15 miljoner euro. Ministerkommittén har fattat beslut om inrättandet av ett tredje pensionssystem för nyanställda från våren 2013 som är billigare för arbetsgivaren. Program och budget har slagits samman och fastställs numera för två år. Den operativa verksamheten har decentraliserats till Europarådets 15 fältkontor. En ny mellanstatlig struktur för 2012–2013 inrättades genom ministerkommitténs beslut i november 2011. Våren 2013 genomfördes en översyn av mandaten för de mellanstatliga strukturerna. Arbetet med att stärka kontakterna med andra internationella organisationer och det civila samhället fortsätter.

Under 2013 fortsatte arbetet med översynen av samtliga Europarådskonventioner. Ministerkommittén beslutade i april 2013 bland annat att instruera de kommittéer som är knutna till respektive konvention att inom ramen för tillgängliga resurser regelbundet se över de konventioner som ligger inom respektive kommittés ansvarsområde för att rapportera och föreslå åtgärder. De uppmanades vidare att regelbundet uppmantra staterna att se över sina ratifikationer respektive reservationer till de olika konventionerna. Beslut togs även om en

översyn av reglerna för avgifter när icke-medlemsstater önskar bli eller är part i en konvention och om utvidgad rösträtt i kommittéer. Skr. 2012/13:184

Även övervakningssystemet för staternas åtaganden på MR-området är under översyn. Våren 2013 hölls en tematisk debatt med utgångspunkt i en rapport från generalsekreteraren med förslag om hur övervakningsorganen bättre ska kunna koncentrera arbetet till särskilda huvudfrågor i olika stater, bättre koordinera sina besök och hur insamlad information bättre kan struktureras och användas. Detta arbete pågår.

Angående reformen av Europadomstolen och Europakonventionen, se avsnitt 3.

3 Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

3.1 Reformarbetet

Sedan antagandet 1950 har den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) fått en allt större betydelse för skyddet av mänskliga rättigheter i Europa. Ett stort problem som hotat att allvarligt försvaga detta skydd är domstolens svårigheter att hantera den ökande tillströmningen av klagomål. Medlemsstaterna och domstolen försöker finna lösningar på problemet. En viktig milstolpe i reformarbetet nåddes den 1 juni 2010 då ändringsprotokoll nummer 14 till Europakonventionen trädde i kraft. Genom dess ikraftträdande har domstolens effektivitet ökat väsentligt, framför allt genom att en enskild domare i stället för som tidigare tre, har fått rätt att avvisa och avskryva klagomål i enklare fall. Trots detta stod det klart att ytterligare reformer krävdes.

Högnivåkonferensen i Interlaken i februari 2010, under det schweiziska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté, gav ny kraft åt arbetet. Den följdes av en högnivåkonferens i Izmir i april 2011 under det turkiska ordförandeskapet och en i Brighton året därefter under det brittiska ordförandeskapet.

Under 2012 skedde för första gången en minskning av målbalansen (vid årsskiftet 2011/2012 hade Europadomstolen 151 600 mål i balans som till årsskiftet hade minskat med 16 % till 128 000 mål i balans). Under 2013 fortsatte målbalansen att gå ned och domstolen hade i juni 2013 ca 113000 mål i balans.

3.2 Brightonkonferensen och dess uppföljning

Reformen av Europadomstolen och därmed sammanhängande frågor hade mycket hög prioritet även under det brittiska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté. Britterna arrangerade en högnivåkonferens i Brighton i april 2012 med ambitionen att få till stånd beslut om konventionsändringar, främst i syfte att stärka subsidiaritetsprincipen. Förhandlingarna resulterade i den så kallade Brightondeklarationen som antogs enhälligt. Vid ministermötet i maj

2012 fattades beslut om hur uppföljningen av deklARATIONEN skulle ske. Sammanfattningsvis innehåller BrightondeklARATIONEN:

Skr. 2012/13:184

- förslag till åtgärder för att bättre implementera Europakonventionen på nationell nivå,
- förslag om att skriva in subsidiaritetsprincipen i konventionens preambel,
- förslag om att korta tidsfristen för anförande av klagomål till domstolen,
- förslag om hur domstolen bäst kan hantera sin stora målbilans,
- förslag om ändrad åldersgräns för domare i domstolen,
- förslag på åtgärder för att förbättra verkställigheten av domstolens domar i medlemsstaterna,
- förslag om att inleda en översyn om hur konventionssystemet bör utformas på lång sikt.

Ett av de första och viktigaste resultaten av uppföljningen av BrightondeklARATIONEN blev utarbetandet av protokoll nr 15 till konventionen. Detta antogs vid ministermötet i maj och öppnades för undertecknande den 24 juni 2013. Ett tjugotal stater har hitintills undertecknat protokollet, däribland Sverige. Protokollet kräver ratifikation i flertalet medlemsstater innan det kan träda i kraft.

Protokollet innehåller väsentligen följande:

- ändring av den tid som den enskilde har på sig att klaga till domstolen från den tidpunkt då det nationella beslutet eller den nationella domen vinner laga kraft från sex till fyra månader (art. 35(1)),
- ändring av regeln att en domares mandattid upphör senast vid 70 års ålder till att en domarkandidat inte får vara äldre än 65 år vid tidpunkten när den Parlamentariska församlingen (PACE) begär att en stat ska skicka in en kandidatlista (art. 23(2)),
- hänvisning till subsidiaritetsprincipen och staternas bedömningsmarginal i konventionens preambel,
- ändring av kriterierna i art. 35(3) (b) för upptagande av ett klagomål till sakprövning genom att avskaffa kravet på att en föregående prövning av nationell domstol ska ha skett för att bestämmelsen ska kunna tillämpas,
- upphävande av parternas vetorätt i art. 30 när en kammare vill hänskjuta ett mål till prövning i stor sammansättning till den stora kammaren (*Grand Chamber*).

BrightondeklARATIONEN innehåller också ett förslag om att utarbeta ett tilläggsprotokoll till konventionen som gör det möjligt för staterna att inhämta rådgivande yttranden från domstolen. Ett sådant förslag har tagits fram. Förslaget, som remitterats till domstolen och PACE för yttrande, förväntas kunna antas av ministerkommittén under hösten 2013.

Utöver förslagen till konventionsändringar och tilläggsprotokoll, innehåller deklARATIONEN även åtgärder som syftar till att förbättra nationellt genomförande av Europakonventionen och medlemsstaternas verkställighet av Europadomstolens domar.

I deklARATIONEN uppmärksammas även att EU:s anslutning till Europakonventionen kommer att främja en enhetlig tillämpning av de mänskliga rättigheterna inom Europa. Vidare uppmanas medlemsstaterna att snabbt slutföra förhandlingarna avseende EU:s anslutning till Europakonventionen (jfr avsnitt 4 nedan, EU:s anslutning till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna).

Uppföljningen av BrightondeklARATIONEN kommer att kräva ett omfattande arbete med konventionsändringar och andra åtgärder. Beslutet riktar sig till flera aktörer: ministerkommittén, styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH), medlemsstaterna, generalsekreteraren och domstolen. Ministerkommittén uppmanas bland annat att överväga hur de stater som bäst behöver det kan få hjälp att genomföra konventionen. Vidare ska ministerkommittén försöka förbättra sina arbetsmetoder för övervakningen av verkställigheten av Europadomstolens domar. Medlemsstaterna uppmanas att vidta de åtgärder som krävs enligt deklARATIONEN och att senast den 15 mars 2014 rapportera till ministerkommittén om vad de har gjort.

Ministerkommittén gav i maj 2012 CDDH ett omfattande uppdrag att ta fram förslag och rapporter utifrån BrightondeklARATIONEN utöver de ändrings- och tilläggsprotokoll som nämnts ovan. Vidare ska CDDH utarbeta en handbok med goda exempel på inhemska rättsmedel och en samling praktiska tips om hur offentliganställda kan informeras om staternas skyldigheter enligt konventionen. CDDH ska dra slutsatser och lägga fram eventuella förslag till åtgärder gällande repetitiva klagomål, möjlighet att utse extra domare vid behov och problemet att staterna alltför ofta försummar att verkställa Europadomstolens domar inom rimlig tid. Slutligen ska CDDH senast den 15 mars 2015 utarbeta en rapport med synpunkter och förslag rörande konventionssystemets framtid på lång sikt, inklusive Europadomstolens framtida roll, och se över proceduren för övervakning och verkställighet av domstolens domar och ministerkommitténs roll i denna.

4 EU:s anslutning till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna

Genom Lissabonfördraget uppstod en skyldighet för EU att ansluta sig till Europakonventionen. Så snart fördraget trädde i kraft uppmanade Europeiska rådet kommissionen att skyndsamt lägga fram ett förslag om en EU-anslutning. Därefter inleddes informella diskussioner under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009. EU-kommissionen presenterade i mars 2010 ett förslag till förhandlingsmandat och beslut om mandatet fattades vid rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) i juni 2010.

För EU:s del sköts förhandlingarna med Europarådet av EU-kommissionen. Samråd med medlemsstaterna sker i rådsarbetsgruppen för grundläggande fri- och rättigheter (FREMP). På Europarådets sida sköts förhandlingarna av styrkommittén för mänskliga rättigheter, CDDH.

Det tekniska arbetet med att utarbeta ett utkast till anslutningsfördrag ägde i ett första skede rum i en informell arbetsgrupp (CDDH/UE) som hade CDDH:s uppdrag att utforma förslag till avtalslösningar för anslutningen. Gruppen bestod av fjorton medlemmar, sju från EU:s medlemsstater och sju från övriga medlemsstater i Europarådet. Samtalen inleddes i juli 2010 och i juni 2011 kunde CDDH/UE presentera ett komplett utkast till anslutningsfördrag. Vid en urtima session av CDDH i oktober 2011 meddelades dock att utkastet inte var acceptabelt för EU:s del. Interna EU-samråd pågick därefter under hösten 2011 och våren 2012.

Förhandlingarna mellan Europarådet och EU om anslutningsavtalet återupptogs sommaren 2012 i en ad hoc-grupp under CDDH bestående av Europarådets 47 medlemsstater och EU. Ad hoc-gruppen har hållit fem förhandlingmöten. Vid det femte mötet den 3–5 april 2013 nåddes en överenskommelse på förhandlarnivå mellan EU och Europarådets medlemsstater om de texter som ska reglera EU:s anslutning till Europakonventionen, framför allt ett anslutningsavtal.

Ett antal steg återstår nu innan texterna kan antas slutgiltigt. Till att börja med ska EU-kommissionen begära EU-domstolens yttrande över anslutningsavtalets förenlighet med EU-fördragen. Vidare måste EU:s medlemsstater komma överens om de interna EU-regler som rör anslutningen och Europaparlamentet godkänna anslutningsavtalet innan ett enhälligt rådsbeslut kan fattas om att underteckna avtalet. Slutligen ska Europarådets ministerkommitté anta anslutningsavtalet. Efter detta vidtar ratifikationsprocessen då samtliga parter ska ratificera anslutningsavtalet innan det kan träda i kraft.

5 Samarbete med parlamentariska församlingen och kongressen

Samarbetet mellan Europarådets ministerkommitté och den Parlamentariska församlingen (PACE) förenklades och intensifierades under 2011 och denna utveckling fortsatte under 2012–2013. Nu sammankallas den gemensamma kommittén för PACE och ministerkommittén (*Joint Committee*) när behov föreligger och viktiga substansfrågor ska diskuteras, inte som tidigare med automatik.

Informationsutbytet har ökat genom att PACE:s ordförande och PACE-rapportörer har bjudits in till dialog med ministerkommittén eller andra relevanta rapportörs- eller arbetsgrupper. Ordföranden för rapportörs- eller arbetsgrupper har inbjudits även till informationsutbyte med PACE:s olika kommittéer. Dessa dialoger kommer att fortsätta.

Informationsutbyte skedde även med Kongressen för lokala och regionala myndigheter under 2012–2013.

Utöver ovanstående rapporterade PACE:s respektive Kongressens generalsekreterare om verksamheten i ministerkommittén i anslutning till de olika sessionerna.

6.1 Mänskliga rättigheter

6.1.1 Europadomstolens dömande verksamhet och ministerkommitténs övervakning

De till Europakonventionen anslutna staterna är underkastade Europadomstolens jurisdiktion och därmed skyldiga att respektera och verkställa domstolens avgöranden. Detta följer direkt av konventionsförpliktelsen. Att så sker är avgörande för övervakningssystemets trovärdighet. Enligt Europakonventionen ska ministerkommittén övervaka verkställigheten av Europadomstolens domar i berörda medlemsstater. På senare år har betydande problem uppstått när vissa domar som kräver lagstiftningsåtgärder eller konkreta åtgärder i det enskilda fallet inte verkställts. Detta kan ha flera orsaker; bristande ekonomiska resurser, politiskt motstånd, eller ren oförmåga.

Mål mot Sverige

Under 2012 inkom 35 nya mål till regeringen och under det första kvartalet 2013 ytterligare 3 nya mål mot Sverige. Under samma period avslutades handläggningen hos regeringen i 613 mål. Detta är en exceptionellt hög siffra som har sin grund i att Europadomstolen under senare delen av 2011 och under början av 2012 avvisade eller avskrev ett mycket stort antal mål om utvisning till Irak och att dessa avslutades hos regeringen under 2012. I dessa mål hade domstolen under hösten 2010 begärt inhibition av verkställigheten och målen blev därför ärenden även i Regeringskansliet. De allra flesta av målen rörande utvisning till Irak avslutades genom beslut om avvisning eller avskrivning, men ett antal av dem är fortfarande föremål för Europadomstolens prövning.

Under 2012 meddelades 15 domar i mål mot Sverige. Bland dessa kan nämnas domen i målet *Gillberg*, som avgjordes av domstolen i stor sammansättning. Klaganden hade gjort gällande att en fällande dom mot honom för tjänstefel hade kränkt hans rätt till yttrandefrihet (artikel 10) och rätt till respekt för hans privat- och familjeliv (artikel 8). Domstolen fann dock enhälligt att de åberopade bestämmelserna i konventionen inte var tillämpliga. I målet *Vejdeland m.fl.* anförde klagandena att det faktum att de blivit dömda för hets mot folkgrupp stred mot deras rätt till yttrandefrihet. Europadomstolen fann att den inskränkning av deras yttrandefrihet som domen inneburit varit proportionerlig och att den därmed inte utgjorde en kränkning av yttrandefriheten. I målet *Strömblad* kom Europadomstolen fram till att de svenska domstolarnas handläggning av ett vårdnads- och umgängesmål tagit alltför lång tid och därför kränkt klagandens rätt till privat- och familjeliv enligt artikel 8. Klaganden tillerkändes ideellt skadestånd och ersättning för rättegångskostnader. Målet *Eriksson* rörde livränta och Europadomstolen fann att det faktum att klaganden inte fått rätt till muntlig förhandling inte utgjorde en kränkning av hans rätt till en rättvis rättegång enligt artikel 6. I målet *H.N.* fann Europadomstolen att det inte skulle utgöra en kränkning av artikel 3 att utvisa klaganden till Burundi. Målet *S.F. m.fl.* rörde utvisning till Iran och domstolen fann att verkställighet skulle

innebära en kränkning av artikel 3 i konventionen. Till grund för bedömningen lades bland annat att klagandenas politiska verksamhet i Sverige, som i huvudsak bedrivits efter att Migrationsverket och de inhemska migrationsdomstolarna prövat målet, inneburit att det fanns en risk att de skulle utsättas för tortyr eller förnedrande behandling vid ett återvändande. Klaganden tilldömdes ersättning för rättegångskostnader. Även målet *Nacic m.fl.* rörde utvisning. Europadomstolen fann att det inte skulle utgöra en kränkning av artikel 3 eller artikel 8 i konventionen att utvisa klagandena till Kosovo.

Av domstolens beslut i mål mot Sverige kan nämnas målet *Albertsson* som rörde frågan om ett konkursbeslut utgjort en kränkning av rätten till egendomsskydd i artikel 1 tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen. Europadomstolen avvisade målet som uppenbart ogrundat. I målet *Eskilsson* beslutade Europadomstolen att avvisa klagomålet på grund av att klaganden inte uttömt inhemska rättsmedel. Domstolen fann att effektiva rättsmedel för prövningar av konventionskränkningar funnits tillgängliga i Sverige vid tiden för Europadomstolens prövning av klagomålet och att klaganden varit skyldig att uttömma dessa. Slutligen beslutade Europadomstolen i målet *Neij och Sunde Kolmisoppi* att avvisa klagomålet som uppenbart ogrundat. Detta mål rörde den så kallade Pirate-bay domen och frågan om de straff och skadestånd som utdömts för brott mot upphovsrättslagen innebar en kränkning av klagandenas rätt till informationsfrihet enligt artikel 10. Under första halvåret 2013 meddelades domar i åtta mål mot Sverige som rörde utvisning till Irak, varav sex av målen rörde kristna irakier från Mosul och Bagdad som åberopat skyddsbehov på grund av religiös tillhörighet medan två av målen rörde åberopat risk för hedersrelaterat våld. Europadomstolen fann i samtliga mål att det inte skulle utgöra en kränkning av artikel 2 och/eller artikel 3 i konventionen att utvisa klagandena till Irak.

Avgöranden mot andra stater

Under helåret 2012 och det första kvartalet 2013 har Europadomstolen meddelat 28 domar i stor sammansättning ("Grand Chamber"). Bland dessa kan följande nämnas. I målet *Von Hannover (No. 2) mot Tyskland* var frågan om en tidningspublicering av bilder på prinsessan av Monaco och hennes man under en semester utgjort en kränkning av deras privatliv. Europadomstolen fann att bilden varit publicerad i en artikel vars innehåll varit av allmänt intresse och att de inhemska domstolarna funnit en rimlig balans mellan klagandenas privatliv och publicistens rätt till yttrandefrihet. Det förelåg således ingen kränkning av artikel 8.

Von Hannover II-målet avgjordes samtidigt som målet *Axel Springer AG mot Tyskland*, som rörde en tidning som hade publicerat två artiklar om en känd skådespelares arrestering och senare dom för narkotikainnehav. Företaget som publicerade tidningen hade av tyska domstolar dömts för att ha kränkt skådespelarens privatliv. Europadomstolen fann att domen mot företaget stred mot rätten till yttrandefrihet bland annat eftersom artiklarna rörde offentlig juridisk information som var av intresse för allmänheten.

Målet *Nada mot Schweiz* rörde en begränsning av klagandens gränsöverskridande rörelsefrihet och upptagandet av hans namn på en

lista som bifogats en federal förordning, inom ramen för genomförandet av en resolution av FN:s säkerhetsråd. Europadomstolen fann att Schweiz inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att häva sanktionerna mot mannen efter att en förundersökning mot honom lagts ner. Att Schweiz varit bundet av resolutionen kunde enligt Europadomstolen inte undanta Schweiz från dess skyldigheter enligt Europakonventionen. Den omständigheten att Schweiz inte lyckats harmonisera sina förpliktelser enligt Europakonventionen respektive säkerhetsrådsresolutionen hade enligt Europadomstolen fått till följd att klagandens rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen hade kränkts.

I målet *El-Masri mot Makedonien* fann Europadomstolen att Makedonien brutit mot bland annat artikel 3 (förbudet mot tortyr och föredrande och omänsklig behandling), artikel 5 (rätten att inte bli frihetsberövad) och artikel 8 (rätten till privatliv) på grund av den behandling klaganden utsatts för efter att ha blivit arresterad och förhörd av makedonsk polis. Klaganden hade hållits inlåst under en knapp månad och senare överlämnats till amerikanska underrättelsetjänsten (CIA), som fört honom till Afghanistan. Även överlämnandet av klaganden till CIA innebar enligt Europadomstolen en kränkning av artikel 3, eftersom han därigenom utsattes för en risk för ytterligare behandling i strid med denna bestämmelse.

Bland de mål av allmänt intresse som meddelades av en kammare under den aktuella perioden kan följande nämnas. I målet *Othman (Abu Qatada) mot Storbritannien*, som rörde utlämning till Jordanien, fann Europadomstolen för första gången att verkställigheten av en utlämning skulle strida mot artikel 6 om rätten till en rättvis rättegång. Enligt domstolen skulle klaganden, om utlämningen till Jordanien verkställdes, riskera att ställas inför rätta och dömas för terroristbrott på grundval av bevisning som framkommit genom användandet av tortyr. Enligt Europadomstolen skulle detta innebära en flagrant kränkning av hans rätt till en rättvis rättegång. Det skulle därför strida mot artikel 6 att verkställa utlämningen. Europadomstolen fann däremot att en utlämning av klaganden till Jordanien inte stred mot tortyrförbudet i artikel 3 eftersom de diplomatiska garantier som lämnats av Jordanien ansågs tillförlitliga och tillräckligt effektiva för att kunna förhindra att klaganden utsattes för behandling i strid mot artikel 3.

I målet *Eweida m.fl. mot Storbritannien* fann Europadomstolen att ett förbud för en flygvärdinna att bära ett synligt smyckeskrucifix på jobbet stred mot religionsfriheten i artikel 9. Däremot ansågs ett liknande förbud för en sjuksköterska inte utgöra en kränkning av artikel 9 på grund av de hälso- och säkerhetsrisker som bärandet av smycket kunde innebära för patienter på sjukhuset. I samma mål bedömde Europadomstolen också huruvida det var förenligt med konventionen att vidta arbetsrättsliga sanktioner mot en äktenskapsregistrator och en sexualterapeut som med hänvisning till sin religiösa övertygelse vägrat att arbeta med homosexuella par. Den fann att så var fallet med beaktande särskilt av att homosexuellas rättigheter också skyddas av konventionen. I målet *Lutsenko mot Ukraina* fann domstolen att frihetsberövandet av före detta inrikesminister Lutsenko inte var lagligen grundat utan varit politiskt motiverat (se mer om denna dom nedan under Verkställighet av domar). En dom med liknande utgång har meddelats avseende den förra

Verkställighet av domar

Ministerkommitténs övervakning av medlemsstaternas genomförande av Europadomstolens domar intensifierades ytterligare under 2012 till följd av det ökande antalet domar som domstolen meddelat. En effektivisering av ministerkommitténs arbetsmetoder med övervakningen av domarna har medfört en ökning av produktiviteten av beslut, och effektiviseringsarbetet pågår fortfarande. Enligt Brightondeklarationen ska förslag om en övergripande översyn av hur övervakningen av verkställigheten av domstolens domar sker tas fram av ministerkommittén före utgången av 2015. År 2011 hade antalet slutresolutioner om verkställighet ökat med 80 % jämfört med 2010, och under 2012 fortsatte antalet att öka. Under 2012 antogs 1035 slutresolutioner, jämfört med 816 år 2011, en ökning med 27 %.

I december 2012 uppgick antalet pågående mål i ministerkommittén till drygt 11 000, en ökning i förhållande till 2011 då de uppgick till drygt 10 000. Av dessa är den större delen dock av rent rutinmässig karaktär.

Av de mål som ägnas mest uppmärksamhet av ministerkommittén utgör strukturella problem med långa handläggningstider i civil- och brottmål (ett mycket stort antal mål mot Italien) en stor del. Även dåliga förhållanden i fängelser, lagstridiga frihetsberövanden samt bristande förmåga att verkställa nationella domstolars avgöranden utgör stora delar av behandlade mål. Normalt har en stat sex månader på sig att verkställa en dom men tidsutdräkten kan utsträckas.

Ett mål som särskilt uppmärksammats är målet *Sejdic och Finci mot Bosnien Hercegovina*, dom den 22 december 2009. Målet rör diskriminering med avseende på rätten att kandidera till fria val – en rom respektive jude tilläts inte kandidera till parlamentsval eftersom ingen av dem tillhörde en av de tre ”konstituerande folkgrupperna” enligt Bosnien Hercegovinas författning, grundad på Daytonavtalet. Domen har inte kunnat verkställas på grund av politiska motsättningar i Bosnien Hercegovina om hur detta ska ske. I december 2012 antog ministerkommittén en interim resolution, med tydlig kritik för den bristande verkställigheten, som dock fick visst bakslag genom ett betydligt svagare beslut vid ministerkommittémötet i mars 2013. Verkställighetsfrågan har härefter tagits upp vid ytterligare tillfällen i ministerkommittén dock utan att man kunnat se några tydligare ansträngningar i Bosnien-Hercegovina att komma till rätta med verkställigheten. Detta har föranlett uttrycklig kritik i gemensamma uttalanden från generalsekreteraren själv i samråd med EU-kommissionen samt från EU. Också målen *Hirst och Greens* och *M.T. mot Storbritannien*, domar den 6 oktober 2005 respektive den 23 november 2010, som rör avsaknad av rösträtt för fängelsedömda, har inte kunnat verkställas, i detta fall på grund av hårt motstånd i det brittiska parlamentet. Ytterligare ett mål som särskilt uppmärksammats är det mellanstatliga målet *Cypern mot Turkiet* i vilket dom meddelades redan i maj 2001. Domen rör 14 konventionsbrott som har samband med 1974 års militära konflikt på norra Cypern. Slutresolution har tagits i vissa

delar av domen. Dock fortsätter övervakningen i ministerkommittén bland annat i den del av domen som rör ”försvunna personer”. I mars 2013 hade dock vissa framsteg gjorts att implementera domen i denna del. I den del domen rör markegendomsfrågor råder olika uppfattning i kommittén om domen är implementerad eller ej. I mars 2013 behandlades även målet *Lutsenko mot Ukraina*, dom den 3 juli 2012, i vilket domstolen funnit att frihetsberövandet av före detta inrikesminister Lutsenko inte var lagligen grundat utan varit politiskt motiverat. Lutsenko benådades sedermera av Ukrainas president i april 2013. Ytterligare ett kontroversiellt mål är målet *Alekseyev mot Ryssland*, dom den 21 oktober 2010, som rör kränkning av rätten till mötesfrihet när homosexuella på grund av sin sexuella läggning nekats anordna en demonstration. Hundratals liknande klagomål mot Ryssland är anhängiggjorda vid domstolen och ny lagstiftning i Ryssland pekar på uppenbara svårigheter att förmå Ryssland att verkställa domen. Vid sitt möte i mars 2013 uttryckte ministerkommittén oro över såväl den legala som faktiska situationen för hbt-personer i Ryssland som Rysslands underlåtenhet att respektera domen innebär. Underlåtenhet att implementera domar som kan stå i konflikt med grundläggande värderingar i vissa medlemsstater kan bli ett ökande problem i framtiden. Inga domar i mål mot Sverige har vållat några problem ur verkställighetssynpunkt under den aktuella tidsperioden.

6.1.2 Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter

I april 2012 efterträddes Thomas Hammarberg av letten Nils Muižnieks som Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter. Muižnieks är därmed den tredje innehavaren sedan posten instiftades 1999. MR-kommissarien har en oberoende ställning vilket anses vara en förutsättning för genomförandet av kommissariens uppdrag. Samarbete med institutioner utanför Europarådet är viktigt för uppdraget, och äger rum med EU, UNHCR (FN:s flyktingkommissarie) och OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa).

MR-kommissariens mandat att främja kunskapen och respekten för mänskliga rättigheter genomförs bland annat genom att bistå med information och råd i särskilda tematiska frågor. Han påtalar också missförhållanden på MR-området och uttalar kritik. MR-kommissarien utgår från öppna källor och de granskningsrapporter som avges av övriga MR-övervakningsorgan och han avlägger också regelbundna besök i medlemsstaterna.

Områden i fokus under aktuell period har varit situationen för flyktingar och asylsökande, hbt-personers och funktionsnedsattas rättigheter, mediefrihet, diskriminering av romer, barns rättigheter samt fredsarbete i regioner tillhörande forna Jugoslavien. Härtill har kommissarien besökt olika länder i syfte att etablera en direkt dialog med berörda myndigheter. Vid sina besök har Muižnieks även fokuserat på genomförandet av Europadomstolens domar. Som en uppföljning till landbesöken publiceras rapporter med slutsatser och rekommendationer från MR-kommissarien. Sedan Muižnieks tillträde har 11 rapporter från sådana besök publicerats (samtliga 47 länder har besökts av MR-kommissarien sedan funktionen inrättades).

6.1.3 Romers rättigheter

Genom den så kallade Strasbourgdeklarationen om romer, som antogs 2010, har Europarådets medlemsstater enats om riktlinjer och prioriteringar för arbetet med romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. En särskild representant för frågor om romer har utsetts som ansvarar för att organisera Europarådets arbete rörande romer baserat på Strasbourgdeklarationen. Ett arbete med att utbilda så kallade medlare pågår inom ramen för ROMED programmet. Programmet medfinansieras av EU med flera. En databas för lagring av information om goda exempel i medlemsländerna har etablerats. CAHROM (the Ad hoc Committee of Experts on Roma Issues – CAHROM) som svarar direkt mot Europarådets ministerkommitté genomförde två möten under 2012. I april 2013 genomförde Sverige i samarbete med Europarådet ett särskilt internationellt rundabordsmöte i Stockholm om antiziganismen i Europa.

6.1.4 Jämställdhet

Den tidigare styrkommittén för jämställdhet ersattes 2012 med en jämställdhetskommision bestående av 16 expertledamöter, vilken lyder under styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH). Sverige medverkar inte i kommissionen men stödjer dess arbete. Vid sidan av sin huvuduppgift att stödja såväl medlemsländerna som Europarådet i arbetet med jämställdhetsintegrering är kommissionen pådrivande för att få medlemsländerna att skriva under och ratificera Istanbulkonventionen om förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor i nära relationer.

Kommissionen har också tagit fram en studie om kvinnors tillgång till rättsväsendet samt kvinnor och media. Arbetet sker inom ramen för Europarådets övergripande program om jämställdhet som har som ambition att gå från ord till handling i fråga om jämställdhet. Sverige har en nationell samordnare som tillsammans med andra medlemsstaters representanter bidrar till kommissionens arbete.

6.1.5 Rättigheter för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt)

Hbt-frågor är fortsatt prioriterade av den svenska regeringen. Inom ramen för samarbetet i Europarådet har Sverige haft en pådrivande roll för att ta fram och för att slutligt anta en rekommendation om skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Rekommendationen antogs av ministerkommittén den 31 mars 2010. Det var första gången alla Europarådets medlemsstater enats om ett dokument som uttryckligen bekräftar hbt-personers rättigheter.

Den 30 november 2012 skickade Europarådets sekretariat ut ett frågeformulär till medlemsländerna om genomförandet av rekommendationen. Den 31 januari 2013 skickade Sverige sina svar på frågorna i formuläret. Svaren från de medlemsländer som svarat har sammanställts i en rapport av sekretariatet och rapporten har antagits av styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH). Rapporten har överlämnats till ministerkommittén för beslut.

Det är viktigt att arbetet med att genomföra rekommendationen fortsätter. Sverige har tillsammans med några andra medlemsländer beslutat att finansiellt stödja ett treårigt Europarådsprojekt. Projektet syftar till att aktivt stödja genomförandet av rekommendationen i ett antal medlemsländer och därigenom bidra till att stärka hbt-personers rättigheter i Europa. Projektet startade 2011 och kommer att avslutas i december 2013. De länder som deltagit i projektet är Albanien, Lettland, Italien, Montenegro, Polen och Serbien.

6.1.6 Barns rättigheter

Programmet om att skapa ett Europa för och med barn (Building a Europe for and with Children) beslutades vid toppmötet i Warszawa i maj 2005. Under det svenska ordförandeskapet i ministerkommittén 2008 initierades arbetet med att ta fram en programstrategi för Europarådets arbete om barns rättigheter under de kommande tre åren. Stockholmsstrategin antogs i november 2008 och gällde för åren 2009–2011. Den fastställde tre prioriterade områden: att förhindra våld mot barn, åstadkomma barnvänliga rättsprocesser och säkerställa barns deltagande i samhället. I februari 2012 antog Europarådet en ny strategi för Europarådets arbete om barns rättigheter för 2012–2015. Prioriterade områden är att främja barnvänliga system och tjänster, motverka alla former av våld mot barn, garantera rättigheter för barn i utsatta situationer och att främja barns och ungas delaktighet. Sverige har under 2012 arbetat aktivt med att bidra till att utveckla rollen för Europarådets nätverk kring barnets rättigheter, *the Council of Europe Network of Focal Points on the Rights of the Child*, som är en viktig länk mellan medlemsstaterna och Europarådets program och strategi för barnets rättigheter. I juni 2013 ratificerade Sverige Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp, den så kallade Lanzarotekonventionen.

6.1.7 Rasism och intolerans

Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) arbetar bland annat med att granska och analysera situationen i de enskilda medlemsstaterna vad avser etnisk diskriminering, rasism och intolerans. På grundval av analysen utarbetar ECRI rapporter om varje enskilt land. Den fjärde rapporten om Sverige publicerades den 25 september 2012. ECRI lämnar rekommendationer inom områdena främlingsfientlighet, diskriminering, integration och migration. En nyhet i denna rapporteringsomgång är att ECRI kommer att följa upp vissa av rekommendationerna redan efter två år. Dessa avser segregation och migration.

I juni 2013 gav regeringen Statens Medieråd i uppdrag att genomföra Europarådets kampanj *No Hate Speech Movement*. I uppdraget ingår att samordna nationella aktiviteter i Sverige inom ramen för kampanjen. Aktiviteterna ska genomföras i syfte att höja kunskapen om främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans på internet

samt att främja mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet på internet. Detta ska ske med särskilt fokus på barn och ungdomar.

Skr. 2012/13:184

6.1.8 Nationella minoriteter

Sverige har ratificerat Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Sverige rapporterar periodiskt om genomförandet av konventionerna till Europarådet. I november 2012 offentliggjordes det tredje yttrandet från den rådgivande kommittén om Sverige vad gäller ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter. I rapporten konstateras att betydande åtgärder har vidtagits för att förbättra skyddet för de nationella minoriteterna i Sverige sedan det senaste yttrandet, bland annat genom antagande av en strategi för nationella minoriteter och två lagar som lägger fast och förtydligar minoritetsrättigheterna och de nationella minoritetsspråkens ställning i landet. I fråga om vad Sverige bör förbättra framhåller den rådgivande kommittén särskilt att ökade insatser behövs för att förbättra genomförandet av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk på lokal och nationell nivå samt behovet av förstärkta insatser inom utbildningsområdet, både i fråga om att öka tillgången på lärare men också mer specifikt om romska barns rätt till utbildning i en inkluderande miljö. I april hölls med anledning av yttrandet ett uppföljningsmöte som en del av rapporteringscykeln. Mötet anordnades av Europarådet och Arbetsmarknadsdepartementet.

6.1.9 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Som ett led i utvecklingen av Europarådets organisation har en expertkommitté om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CS-RPD) underställd den Sociala kommittén bildats år 2012. CS-RPD ersätter det Europeiska samordningsforumet för Europarådets handlingsplan för handikappfrågor (CAHPAH) som var direkt underställt ministerkommittén.

Sverige arbetar aktivt för att Europarådets handlingsplan (2006–2015) ska kunna användas som ett regionalt verktyg vid genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Inom ramen för ovannämnda expertkommitté har det tekniska stödet till medlemsstater ökat. Sverige har bidragit till att ge sådant stöd i form av deltagande i arbetsgrupper och genom att ge expertstöd.

6.1.10 Yttrande- och mediefrihet

Europarådets arbete på detta område är inriktat på att främja yttrandefriheten, fria medier, mediemångfald och ett fritt informationsflöde. Standarder utarbetas och olika aktiviteter genomförs för öka respekten för artikel 10 i Europakonventionen och för att underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna, särskilt i frågor vad avser journalisters säkerhet, mediapluralism och tillgång till information och yttrandefrihet på nätet. En av de frågor som behandlats under året är så kallad förtalsturism, där en omskriven part stämmer till exempel en

redaktion i ett land via en domstol i ett annat land i syfte att få talan väckt och prövad i för parten förmånligaste processland. Ministerkommittén har antagit en deklaration om önskemål om en internationell standard för att hantera problemet med *forum shopping* i syfte att trygga yttrandefriheten. I mars 2012 antog Ministerkommittén *Europarådets strategi för Internets styrning för perioden 2012–2015*, som omfattar över 40 punkter för att bygga ett fritt, öppet och säkert internet. Vid tidpunkten för antagandet av strategin fanns också en ny styrkommitté för medier och informationssamhället på plats (*le Comité directeur sur les médias et la société de l'information – CDMSI*). CDMSI inrättades den 1 januari 2012 och ersatte den tidigare styrkommittén för medier och nya kommunikationstjänster (*le Comité directeur sur les médias et les nouveaux services de communication – CDMC*). Mandatet för CDMSI är bredare formulerat och omfattar även ett ansvar för uppföljningen av strategin för Internets styrning. Ett särskilt fokus ska därvid läggas på rätten till yttrandefrihet på internet och rätten att meddela och ta emot information oberoende av gränser. Genom CDMSI ska Europarådet följa de snabba förändringarna inom medie- och informationssamhället och täcka alla dimensioner av det nya mediebegreppet som ministerkommittén antog i rekommendationen CM/Rec (2011)7.

Inom ramen för CDMSI:s arbete med strategin om internets styrning har en expertkommitté för internetanvändares mänskliga rättigheter upprättats (MSI-DUI). Sverige ingår som en av sju medlemsstater i kommittén, som dessutom består av sex oberoende experter. Kommittén sammanställer ett kompendium över existerande mänskliga rättigheter för internetanvändare, baserat främst på Europakonventionen och Europadomstolens praxis. Målsättningen är att kompendiet ska föreläggas CDMSI för beslut under hösten 2013 och därefter behandlas av ministerkommittén i syfte att antas som en deklaration eller rekommendation.

Under våren 2013 pågår i CDMSI det slutliga arbetet med ta fram en rekommendation till medlemsstaterna om jämlikhet mellan män och kvinnor i media som ministerkommittén förväntas kunna anta i slutet av året.

6.1.11 Ungdomars rättigheter

Det ungdomspolitiska samarbetet består av en styrkommitté för mellanstatligt samarbete, *European Steering Committee for Youth*, en operativ verksamhet med en särskild ungdomsfond och ungdomscentra i Strasbourg och Budapest, samt ungdomsorganisationernas eget organ för att diskutera ungdomspolitik, *Advisory Council on Youth*. Styrkommittén och Advisory Council on Youth arbetar enligt principen om delat beslutsfattande och har gemensamma möten två gånger per år.

Inom ramen för Europarådets ungdomspolitiska samarbete arbetar Sverige aktivt med frågor som rör bland annat ungas delaktighet och inflytande, ungas möjlighet att åtnjuta rättigheter och icke-diskriminering.

En ministerkonferens anordnades i Sankt Petersburg den 23–25 september 2012. Avsikten var att anta en deklaration om ungas tillgång

till sina rättigheter. Förslaget kunde dock inte antas av medlemsstaterna på grund av olika syn på diskrimineringsgrunderna sexuell läggning och könsidentitet.

Under 2012 firade ungdomscentret i Strasbourg och ungdomsfonden 40-årsjubileum. Europarådets ungdomsavdelning anordnade därför under senare delen av året en rad aktiviteter.

Under 2012 till 2014 driver Europarådet kampanjen *No Hate Speech Movement*. Kampanjen riktar sig till barn och unga och står för jämlikhet, värdighet, mänskliga rättigheter och mångfald. Kampanjen vänder sig mot hatbrott, rasism och diskriminering på internet.

6.1.12 Europeiska sociala stadgan och Europeiska kommittén för sociala rättigheter

Den europeiska sociala stadgan (stadgan) är Europarådets instrument till skydd för vissa ekonomiska och sociala mänskliga rättigheter. Den reviderade stadgan som Sverige ratificerade 1998 innehåller 31 artiklar med grundläggande rättigheter av olika karaktär inom områden som hälsa, boende, utbildning, arbete, förbud mot barnarbete och sjukvård.

Den europeiska kommittén för sociala rättigheter (kommittén) granskar att lagstiftning samt tillämpning av den i anslutande stater är i enlighet med stadgan. Övervakningen sker genom utvärderingar av årliga nationella rapporter om stadgans artiklar som staterna är skyldiga att inge till kommittén. Om kommittén finner att en stat inte uppfyller stadgans krav gällande en viss artikel, ska staten ifråga svara på kritiken och söka komma tillrätta med situationen. Kommittén kan även efter upprepad kritik föreslå ministerkommittén att anta rekommendationer riktade till staten ifråga.

Övervakningen sker även delvis genom en möjlighet till klagomål mot stater genom att vissa i ett tilläggsprotokoll särskilt nämnda typer av organisationer kan klaga. Finner kommittén att klagomålet har grund presenteras detta i en av ministerkommittén antagen resolution.

I ministerkommittén under 2012 och 2013 har bland annat flera klagomål rörande romers rättigheter i Frankrike och Belgien behandlats. I två mål rörande arbetsrättsliga förhållanden i Grekland har ministerkommittén i januari 2013 antagit slutresolutioner där man beaktat Greklands ekonomiskt ansträngda situation, sedan Grekland anfört att man under en oviss övergångsperiod framöver inte kunnat garantera fullständiga sociala rättigheter i enlighet med stadgan. Även frågan om lika möjlighet till sociala rättigheter för äldre i Finland oavsett vilken del av landet man bor i, har varit uppe för övervägande i ministerkommittén under våren 2013.

6.2 Ett utökat samarbete om demokrati- och rättsstatsfrågor

6.2.1 Världsforum för demokrati

Mellan åren 2005 och 2011 ägde Europarådets forum för demokratis framtid rum i några av organisationens medlemsländer. Efter trevande

försök med fora i Moskva och Warszawa lade 2007 års demokratiforum i Stockholm/Sigtuna grunden för den fortsatta processen. Forumet utvärderades under 2010 på uppdrag av ministerkommitténs rapportörsgroup för demokratifrågor och genomgick därefter en omstruktureringsprocess.

I oktober 2012 ägde Europarådets första ”Världsforum för demokrati” rum i Strasbourg. Organisationens generalsekreterare betecknade världsforumet som en succé som lockat 1 500 deltagare från 120 länder, men det fanns även lärdomar inför kommande fora. Deltagarkretsen hade bestått av en blandning av representanter för regeringar och internationella organisationer, akademiker, civilsamhället och medier. Regeringsdeltagandet hade dock varit begränsat och vidare hade antalet panelister varit för högt vilket hade minskat möjligheterna till interaktivitet.

Nästa världsforum kommer att äga rum i Strasbourg i november 2013. Deltagarantalet kommer att begränsas till 800–1 000 personer. Även nivån på deltagarna kommer att begränsas så att det blir färre högnivåpolitiker och högre grad av interaktivt deltagande i debatterna. Formatet ska inriktas på konkreta arbetsgrupper istället för långa anföranden i plenum.

6.2.2 Venedigkommissionen

I många stater fortsätter det politiska och rättsliga arbetet med att konsolidera och utveckla demokratins och rättsstatens principer. Samtidigt har vid flera tillfällen under 2012 uppstått situationer där dessa principer utmanats eller ifrågasatts. Det har också visat sig att även stater som är måna om rättsstatens principer kan sakna nödvändiga kunskaper eller andra resurser för principernas genomförande.

Europarådet och dess så kallade Venedigkommission (kommissionen för demokrati genom lag med säte i Venedig) har därför en viktig uppgift att kontinuerligt följa utvecklingen på framför allt det konstitutionella området bland dess 59 medlemsstater. Bland dessa återfinns samtliga medlemmar i Europarådet samt bland annat Algeriet, Brasilien, Chile, Israel, Korea, Kirgizistan, Mexiko, Marocko, Peru och Tunisien. Under 2012 och 2013 blev också Kazakstan och USA medlemmar av kommissionen. Kommissionen bidrar med granskning av lagförslag och kan ge råd och annat stöd när detta behövs och bidrar därigenom till att sprida det europeiska konstitutionella arvet. Venedigkommissionen har också en viktig roll som granskare och rådgivare till ombudsmannainstitutioner och valmyndigheter i medlemsstaterna samt som utbildare av lagstiftare och olika kategorier av rättstillämpare. Kommissionen arbetar på begäran av medlemsstaterna, på uppdrag av Europarådets organ och på uppdrag av andra organisationer. Resultaten av Venedigkommissionens arbete framgår av yttranden och rapporter rörande ett visst land, region eller tema.

Under det senaste året har Venedigkommissionen vid sidan av sin återkommande rapportering om konstitutions- och demokratifrågor valt att särskilt uppmärksamma de allmänna domstolarnas ställning, organisationsformer och arbetsförutsättningar, då även dessa domstolar

har att förhålla sig till konstitutionella normer och deras avgöranden i många fall påverkar det konstitutionella rättsskyddet.

Bland Venedigkommissionens viktigare åtgärder under året kan vidare nämnas dess många yttranden om förhållanden i Europeiska unionens medlemsstater, särskilt Ungern och Rumänien. Dessa yttranden har gällt bland annat lagstiftning som påverkar de rumänska och ungerska konstitutionsdomstolarnas oberoende och arbetsförutsättningar samt den rumänska så kallade lustrationslagstiftningen som innebär att specificerade personer i offentlig ställning måste deklarerat huruvida och i vilken omfattning de samarbetat med den tidigare regimen. Även lagstiftning som påverkar den Bosniska federationens konstitutionsdomstol har blivit föremål för yttrande. Att Venedigkommissionen under det senaste året vid flera tillfällen engagerats av främst EU-kommissionen som rådgivare rörande konstitutionella frågor inom EU:s medlemsstater innebär att Venedigkommissionen kommit att få en viktig roll för att bevaka efterlevnaden av EU:s grundläggande värden, däribland de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer.

I fråga om Ryssland har Venedigkommissionen gjort uppmärksammade och kritiska uttalanden gällande val till duman, extremism och FSB:s verksamhet. Kommissionen har också yttrat sig om religionsfrihet i Azerbajdzjan, kommunistiska symboler i Moldavien och domstolarnas och åklagarväsendets arbetsförutsättningar i Serbien.

Venedigkommissionens samarbete med det så kallade Södra grannskapet har intensifierats under 2012 genom dialog med parlament och stöd till konstitutionsreformer i bland annat Tunisien, Marocko, Jordanien och Libyen. I Tunisien pågår möten och konsultationer mellan den rådgivande församlingen och Venedigkommissionens rörande den nya konstitutionen.

Venedigkommissionen har slutligen organiserat eller medverkat i en rad olika politiska och akademiska fora, bland annat UniDem-konferenser om rättsstatsprincipen i praktiken (*Universities for Democracy*) och utformningen av konstitutioner, samt i författande av studier och rapporter om bland annat extra-institutionella aktörer i demokratiska system.

6.3 Rättsligt samarbete

Europarådets straffrättsliga styrkommitté (CDPC) beslutade i december 2012 ett förslag till konvention mot handel med mänskliga organ. Förslaget kommer under 2013 att överlämnas till ministerkommittén för antagande.

Under 2012 inleddes arbete med en konvention mot manipulation av sportresultat under ledning av *Enlarged Partial Agreement on Sports* (EPAS). CDPC och *Group of States Against Corruption* (GRECO) deltar i förhandlingarna, som kommer att pågå under 2013.

Europarådets expertkommitté för det straffrättsliga samarbetet (PC-OC) har förhandlat fram ett fjärde tilläggsprotokoll till den europeiska utlämningskonventionen. Tilläggsprotokollet öppnades för under-tecknande den 20 september 2012. Sverige var en av de stater som undertecknade tilläggsprotokollet detta datum.

7 Relationer till andra länder och utvecklingen i vissa medlemsstater Skr. 2012/13:184

7.1 Grannskapspolitiken

I efterdyningarna av den så kallade arabiska våren 2011 ägde en tematisk debatt rum i ministerkommittén om Europarådets grannskapspolitik. Detta resulterade i att kommittén vid ministermötet i Istanbul i maj 2011 antog generalsekreterarens förslag till en strategi och inbjöd honom att utarbeta konkreta handlingsplaner för genomförandet av policyn. Sådana planer för prioriteringarna i samarbetet mellan Europarådet och Marocko, Tunisien respektive Jordanien för perioden 2012–2014 har därefter utarbetats och antagits av ministerkommittén. Vidare har mindre Europarådskontor inrättats i Rabat och Tunis. Diskussioner mellan Europarådet och Kazakstans regering om ett reducerat samarbetsprogram har förts.

Generalsekreteraren presenterade i januari 2013 ett vidareutvecklat förslag som bygger på ett förslag han lade fram sommaren 2012 om inrättandet av en ”särskild status” för icke-medlemsländer som ingått avtal om samarbetsprogram med Europarådet. Det skulle innebära ett slags mellanting mellan observatörsstatus och medlemskap. Syftet från generalsekreterarens sida är att söka knyta dessa länder närmare Europarådet och dess värderingar innan dessa istället vänder sig till andra för inspiration och samarbete. Flera stater, däribland Sverige, är dock mycket skeptiska till denna tanke och något beslut i enlighet med generalsekreterarens förslag har ännu inte fattats. Europarådets grannskapspolitik fanns på dagordningen för ministermötet i Strasbourg den 16 maj 2013.

7.2 Konflikten mellan Ryssland och Georgien

Konflikten mellan Ryssland och Georgien har stått högt på ministerkommitténs dagordning sedan kriget i augusti 2008. Frågor som behandlas är MR-situationen i utbrytarregionerna Abchazien och Sydossetien samt insatser från Europarådets institutioner, inklusive Europadomstolen och övervakningsmekanismerna. Detta kopplas till en genomgång av Rysslands och Georgiens åtaganden som medlemmar i Europarådet och hur dessa uppfylls. Idag omfattar ministerkommitténs övervakning dock enbart åtaganden som är direkt kopplade till konflikten. Generalsekreterarens rapportering sker två gånger per år. Som ett resultat av generalsekreterarens rapportering har ministerkommitténs huvudsakliga fokus i Georgien riktats mot vidareutveckling av förtroendeskapande åtgärder och främjande av mänskliga rättigheter. Exempel på konkreta åtgärder utgör det projekt som genomfördes under 2012 med syfte att främja ökad medvetenhet om internflyktingars rättigheter i Georgien, samt gränsöverskridande samarbete mellan artister. Under det senaste året har frågan om konflikten mellan Ryssland och Georgien givits lägre prioritet i Europarådet. Den berördes endast av Georgien vid ministermötet i maj 2013 och fanns inte med på agendan för mötet, vilket är första gången

sedan kriget. Samarbetet med Georgien är nu på väg in i en annan fas vilket sker genom utarbetandet av en verksamhetsplan för Georgien.

Skr. 2012/13:184

7.3 Cypern–Turkiet

Situationen på Cypern, mot bakgrund av den militära konflikten mellan Cypern och Turkiet 1974, står fortsatt på ministerkommitténs dagordning. Ministerkommittén har på cypriotiskt initiativ, diskuterat Turkiets militära närvaro på norra Cypern och vad Cypern anser vara konventionsbrott av Turkiet på norra Cypern. Ministerkommittén fortsätter att bevaka hur domarna i de mellanstatliga målen *Cypern mot Turkiet* samt *Varnava mot Turkiet* verkställs. En viss utveckling har skett på senare tid. Bland annat har ministerkommittén också kommit överens om att bjuda in den så kallade *Committee on Missing Persons* för att ge information i frågan om hur efterforskningarna av personer som saknas efter konflikten fortskrider. I egendomsfrågorna kvarstår dock tydliga meningsskiljaktigheter i ministerkommittén ifråga om övervakningen av målet kan avslutas eller ej.

7.4 Kosovo

Europarådets verksamhet i Kosovo försvåras av oenighet mellan medlemsstaterna beträffande Kosovos status (34 av 47 av Europarådets medlemmar har erkänt Kosovo). Sverige med flera har, trots statusfrågans restriktioner, verkat för ett utökat engagemang av Europarådet på dess kärnområden avseende demokrati- och rättsstatsinsatser med utgångspunkt i individens rättigheter. Europarådets stöd har en viktig funktion att fylla i Kosovos kapacitetsuppbyggnad och reformagenda. Europarådet utgör också ett viktigt komplement till övriga bilaterala och internationella utvecklingsinsatser, inte minst EU:s rättsstatsmission i Kosovos (EULEX) insatser inom rättsstatsområdet.

I december 2012 presenterade generalsekretären ett initiativ för ministerkommittén. Detta innebär att Europarådsanställda som arbetar med insatser i Kosovo får ha direktkontakter med tjänstemän från relevanta och kompetenta myndigheter med anledning av och inom gränserna för det ämbetsansvar som dessa kosovanska tjänstemän har, i motsats till deras officiella statliga befogenheter. Detta innebär emellertid inte att Europarådet har tagit ställning i statusfrågan. Initiativet välkomnades av medlemsstaterna, inklusive Serbien och Ryssland. Härigenom kommer Europarådet att kunna verka i Kosovo på samma sätt som andra internationella organisationer. Organisationens insatser – på MR-området, minoriteters rättigheter och för rättsstatens principer – kommer kunna utsträckas till alla som lever i Kosovo. Under våren 2013 öppnade Kosovo ett generalkonsulat i Strasbourg.

7.5 Ukraina

Den fortsatt bristande demokratiska utvecklingen i Ukraina har gett upphov till oro som lett till en ökad uppmärksamhet från Europarådet

under de senaste åren. Generalsekreteraren och ministerkommittén har vid upprepade tillfällen uppmärksammat den oroväckande tillämpningen av så kallad selektiv rättsskipning. Denna har illustrerats inte minst av domstolens under perioden avkunnade domar mot Ukraina i målen Julia Tymosjenko och Jurij Lutsenko. Ministerkommittén har uppmanat till fortsatta reformer av det ukrainska rättsväsendet i enlighet med tidigare rekommendationer. Europarådet har godkänt en omfattande handlingsplan för Ukraina för åren 2011–2014 med syfte att stödja reformer för mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokrati. Eftersom reformer på rättsområdet är av största vikt för landets fortsatta utveckling tog Europarådet i samarbete med ukrainska experter under 2011 fram en reviderad straffprocesslagstiftning inom ramen för handlingsplanen. Denna lagstiftning har ännu inte till fullo genomförts, och frågan har därför återkommande uppmärskammats av ministerkommittén under året. Venedigkommissionen har deltagit aktivt i utarbetandet av en ny vallagstiftning, där alla rekommendationer emellertid inte har beaktats ännu. Europarådets stöd till reformer är av stor vikt för Ukrainas fortsatta EU-närmande. Sverige bidrar därför med substantiell finansiering av handlingsplanen för Ukraina och deltar i de löpande utvärderingar som görs.

7.6 Vitryssland

Vitryssland är inte medlem av Europarådet, men deltar i verksamhet inom ramen för vissa av Europarådets organ och konventioner, såsom gruppen av stater mot korruption (GRECO) och den europeiska kulturkonventionen. Ministerkommittén har under perioden bjudit in Vitryssland att tillträda konventionen om människohandel. Vitryssland är också observatör i styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och dess underordnade organ, liksom i styrkommittén för media och informationssamhället (CDMSI). Vitryssland önskar generellt utöka sitt deltagande i Europarådets styrkommittéer.

På lång sikt är målsättningen för Europarådet att Vitryssland ska bli en fullvärdig medlem i organisationen. För att detta ska bli möjligt är det dock nödvändigt att Vitryssland tar itu med de rekommendationer som ministerkommittén och PACE beslutat om, bland annat avseende frisläppande av politiska fångar och införande av ett moratorium avseende dödsstraffets tillämpning. Under perioden har ministerkommittén gjort uttalanden om Vitryssland där dessa krav upprepats. Situationen i Vitryssland, med särskilt fokus på dödsstraffet och repressionen riktad mot det civila samhället, behandlas fortlöpande i rapportörsgruppen för demokratifrågor, en av ministerkommitténs olika rapportörsgrupper.

Arbetet inom ramen för Europarådets program till stöd för en demokratisk utveckling i Vitryssland har fortgått under perioden med fokus på det civila samhället och oberoende medier. Viss verksamhet har under perioden också bedrivits vid Europarådets informationspunkt i Minsk.

Från svensk utgångspunkt är det viktigt att ansträngningarna för att få Vitryssland att närma sig övriga Europa fortsätter. MR-situationen i Vitryssland bör fortsatt uppmärksammas, inklusive frågan om

dödsstraffets avskaffande. Detta bör ske bland annat genom medvetandegörande, information och offentlig debatt. Europarådet bör här fortsätta att spela en viktig roll.

Skr. 2012/13:184

8 Relationer till internationella organisationer

8.1 Europeiska unionen

Sedan undertecknandet av ett *Memorandum of Understanding* (MoU) år 2007 mellan Europarådet och EU har samarbetet mellan de två organisationerna intensifierats, både kvalitativt och kvantitativt. Europarådets verksamhet och reformer av organisationen är i ökande grad kopplad till samarbetet med EU. Bidragande till detta är i första hand den fördjupade dagordningen om mänskliga rättigheter i EU, som accentuerades genom Lissabonfördraget, och EU:s kommande anslutning till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.

EU:s kommande anslutning till Europakonventionen, se avsnitt 4, kan antas leda till en kvalitativ förändring av EU-samarbetet inom och med Europarådet. Den fördjupade MR-fokuseringen i EU, bland annat med rättighetsstadgans bindande karaktär samt att EU:s byrå för grundläggande rättigheter i Wien gradvis stärker och utökar sin verksamhet, har väckt viss oro i Europarådets sekretariat med hänvisning till risken för dubbelarbete. EU bedriver dock ingen egen övergripande MR-granskning av sina egna medlemsstater på det sätt Europarådet gör och EU-domstolens kompetens på detta område begränsas av unionsrätten. Regeringen anser dock att EU:s ökande intresse för MR-frågor i grunden är positiv också för Europarådet med dess solida MR-regelverk och kompetens. Utvecklingen i EU inom Europarådets kärnområden kan bidra till att stimulera och stärka Europarådets verksamhet både substansmässigt och finansiellt.

Ytterligare fördjupning av det landspecifika samarbetet skedde under 2012 i länder inom Östliga partnerskapet, på Balkan och i Turkiet. Under 2013 planeras även ett ökat samarbete i fråga om Ryssland och Vitryssland.

EU:s stöd till Europarådets rättsstatsbistånd ökar kontinuerligt och uppgick under 2012 till sammanlagt drygt 42 miljoner euro. Det gjorde rättsstatsbiståndet till det största av EU:s bidrag till rådets tre pelare. Ett av de viktigaste programmen är biståndet av den juridiska reformprocessen i länder inom Östliga partnerskapet.

EU:s bidrag till demokratifrågor uppgick till drygt 33 miljoner euro år 2012. Inom samarbetet lanserades i mitten av 2011 ett tre år långt projekt om demokratiskt medborgarskap och utbildning i mänskliga rättigheter i Turkiet. Programmet är för tillfället samarbetets största enskilda projekt totalt sett. Också det pågående projektsamarbetet med Ukraina är av stor omfattning och här bidrar också Sverige med betydande belopp. År 2012 uppgick det svenska stödet till cirka 1,73 miljoner euro, motsvarande cirka 15,5 miljoner kronor.

Stödet från EU till arbetet med mänskliga rättigheter uppgick till drygt 24 miljoner euro år 2012. Exempel på framgångsrikt samarbete är bland annat den effekt ett straffrättsligt program i Armenien, Azerbajdzjan,

Georgien, Moldavien och Ukraina har haft. I exempelvis Ukraina bistod programmet myndigheterna vid utformningen av en ny straffprocessrättslig lagstiftning som antogs i november 2012. I Azerbajdzjan antogs nya regler om skydd för arresterade och häktade.

Vidare deltar Europarådet med viss regelbundenhet i EU:s rådsarbetsgrupper, främst i arbetsgruppen för OSSE och Europarådet (COSCE), arbetsgruppen för mänskliga rättigheter (COHOM) och arbetsgruppen för västra Balkan (COWEB).

Dialogen mellan generalsekreteraren och EU upprätthålls och har ytterligare intensifierats samt resulterat bland annat i gemensamma uttalanden, som i fråga om Bosnien-Hercegovina och genomförandet av Europadomstolens dom i målet *Sejdic och Finci*, se avsnitt 6.1.1. EU-kommissionens ordförande Barroso och generalsekreterare Jagland gjorde även ett gemensamt uttalande i mars 2013, då man uttryckte oro över ändringarna i Ungerns konstitution och uttalade att man hoppades att Ungern skulle bemöta denna oro i bilaterala samtal med ledare för de europeiska institutionerna.

8.2 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Riktlinjerna för samarbetet mellan Europarådet och OSSE vilar på ett gemensamt uttalande från organisationernas respektive ordföranden samt en deklaration om samarbete från år 2005. Kontakterna organisationerna emellan sker idag genom så kallade 2+2 möten mellan Europarådets och OSSE:s respektive ordförande och generalsekreterare, den så kallade samordningsgruppen, möten på tjänstemannanivå, *ad hoc*-deltagande i varandras möten på olika nivåer, samarbete i fält samt trepartsmöten mellan Europarådet, OSSE och FN. Under 2011 upprättade Europarådet kontor i Wien och Warszawa för att stärka kontakterna. OSSE har emellertid inte upprättat motsvarande kontor i Strasbourg. Europarådets representant i Wien deltar i möten med kommittén för den mänskliga dimensionen och i Permanenta rådet på inbjudan. Europarådets och OSSE:s generalsekreterare inbjuds årligen till dialog med medlemsstaterna i Permanenta rådet respektive ministerkommittén.

Samarbetet mellan Europarådet och OSSE fokuserade under perioden på fyra prioriterade områden: kamp mot terrorism, bekämpande av människohandel, skydd av rättigheter för personer tillhörande nationella minoriteter samt främjande av tolerans och icke-diskriminering.

Sedan hösten 2009 koncentreras varje enskilt möte i samordningsgruppen kring två av de prioriterade samarbetsområdena. Möten äger rum två gånger per år. Sedan 2010 sker detta på våren i Strasbourg och på hösten i Wien. Utöver dessa områden samarbetar också organisationerna inom bland annat valobservation, mediefrågor samt expertutlåtanden rörande konstitutionella frågor och lagstiftning. Under hösten 2012 diskuterades förslag om att ytterligare stärka och utvidga samordningen på prioriterade områden. Efter beslut i ministerkommittén överfördes förslagen till OSSE för vidare behandling som alltjämt pågår.

Generalsekreteraren Thorbjörn Jagland har även upparbetat nära och täta kontakter med Förenta nationernas generalsekreterare Ban Ki-moon. Jagland deltar årligen i FN:s högnivåsegment.

En resolution om samarbetet mellan FN och Europarådet antas vartannat år, senast hösten 2012. Resolution 67/83 antogs av FN:s generalförsamling den 12 december 2012. Texten tar upp en mängd samarbetsområden, däribland skydd av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, förebyggande av tortyr, kamp mot rasism och diskriminering, rättigheter för personer tillhörande minoriteter, bekämpande av människohandel, barnets rättigheter, jämställdhet, flyktingar, internet, terrorism, interkulturell dialog, demokratifrågor samt bekämpande av korruption. I likhet med tidigare år omnämns inte dödsstraffet i resolutionen då det inte gått att nå konsensus härom i generalförsamlingen.

Såväl i början av 2012 som 2013 ägde det årliga utbytet i MR-frågor rum mellan FN och Europarådet i Strasbourg. Vid mötena diskuterade deltagande experter från huvudstäderna bland annat utvecklingen och huvudresultaten av den 66:e och 67:e generalförsamlingen, samarbetet mellan de båda organisationerna på MR-området samt teman för MR-rådet.

9 Europarådets budget

Ministerkommittén beslutar i frågor som rör Europarådets program och budget. Den parlamentariska församlingen yttrar sig. Budgetens utgångspunkt har hittills varit real nolltillväxt. Vid de diskussioner som förts under hösten 2012 och våren 2013 om prioriteringar för program och budget för perioden 2014–2015 har dock krav på nominell nolltillväxt i budgeten ställts från flera medlemsstater. Beslut om nominell nolltillväxt i den ordinarie budgeten för 2014–2015 och budgetramen för 2014 fattades av ministerkommittén den 7 maj 2013, vilket innebär att någon inflationsuppräkning inte sker för denna period.

I november 2011 antog ministerkommittén programverksamheten för 2012–2013 jämte budgeten för 2012 och den preliminära budgeten för 2013. Detta var den första 2-årscykeln i Europarådets historia och utgjorde en del av generalsekreterarens reform av organisationen. Samtidigt antogs bidragsskalorna för de uttaxerade avgifterna till den ordinarie budgeten. Sveriges andel av den ordinarie budgeten uppgår till cirka 2 procent, medan den varierar för de olika partsavtal som Sverige är medlem av. Europarådets programverksamhet vilar på fyra pelare: mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, demokrati samt administrativa stödfunktioner. En betydande del av den ordinarie budgeten, cirka 72 procent, går till löner och pensioner. Om Europadomstolen inte inkluderas blir andelen cirka 65 procent.

I juni 2011 fastslog ministerkommittén budgetramen för den ordinarie budgeten för 2012 till högst 233 598 900 euro. I november 2012 fattade ministerkommittén beslut om justeringar i budgeten för 2013, varav 237 562 000 skulle finansieras genom medlemsstaternas uttaxerade

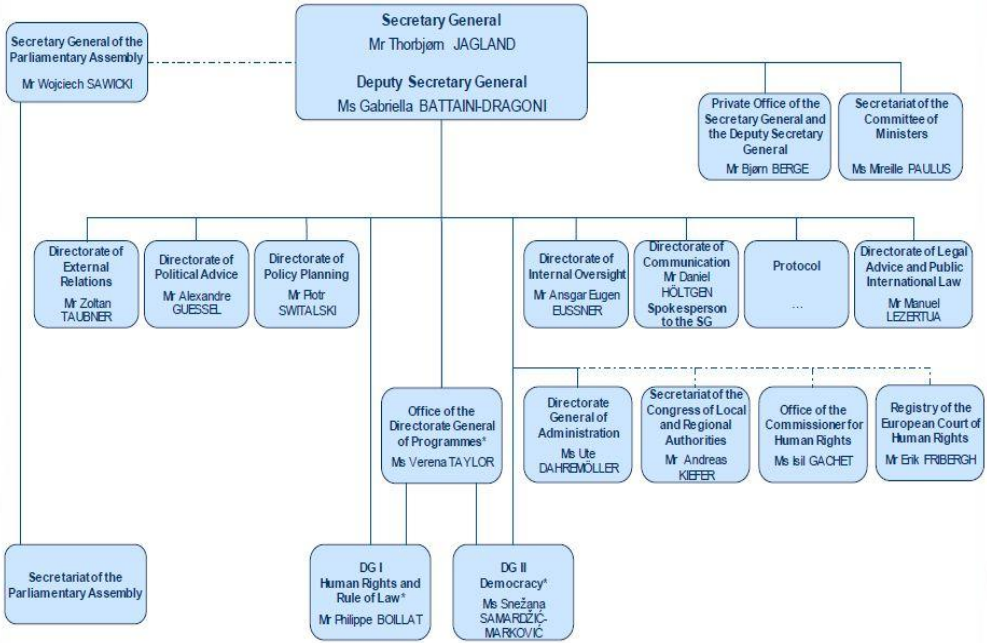
bidrag. I maj 2013 beslutade ministerkommittén att budgetvolymen för den ordinarie budgeten år 2014 ska uppgå till 237 562 000 euro. Skr. 2012/13:184

Sverige gjorde totalt inbetalningar om 6 011 254 euro eller cirka 54,1 miljoner kronor för 2012, vilket inkluderade Europarådets samtliga budgetar, inklusive de partsavtal som Sverige deltar i. För 2013 uppgår Sveriges samlade bidrag till 6 048 421 euro, motsvarande cirka 54,4 miljoner kronor efter det att avdrag gjorts för överskott från tidigare års budgetar och partsavtal.

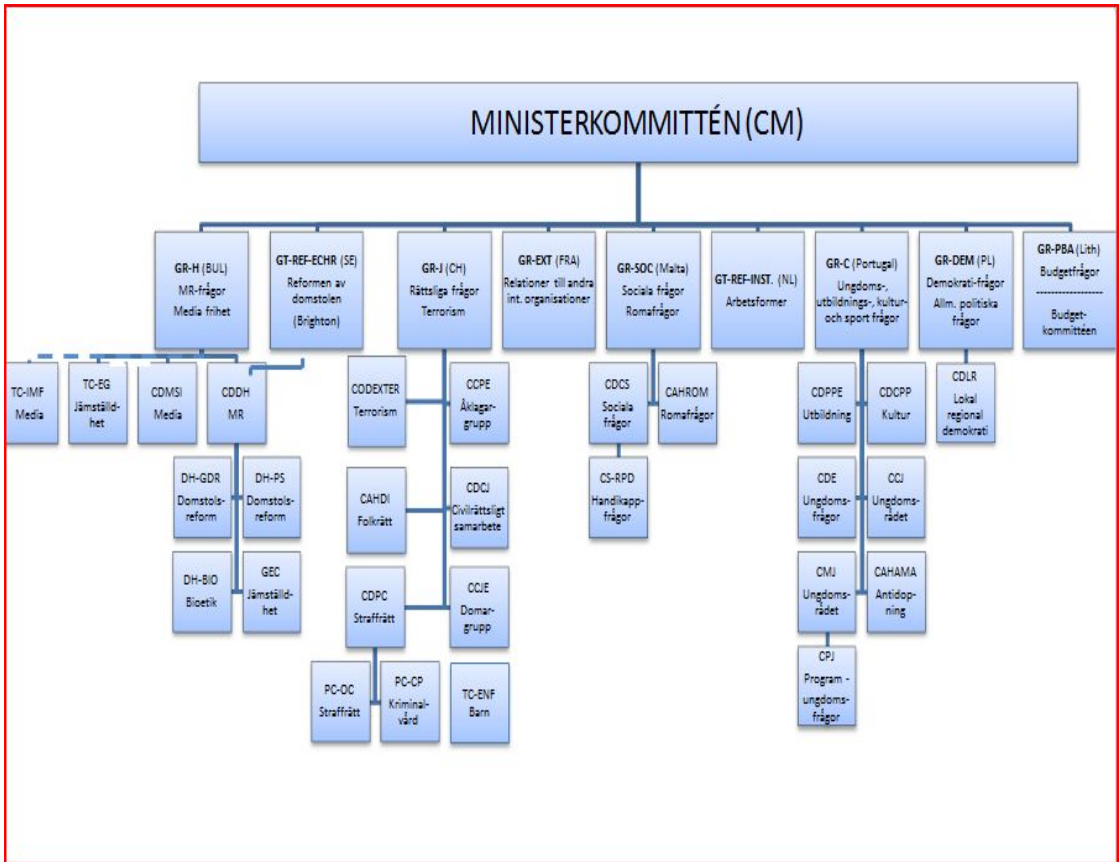
Bilaga 1: Ny organisationsstruktur

01/02/2013

ORGANISATION CHART OF THE SECRETARIAT GENERAL OF THE COUNCIL OF EUROPE

* DG I, DG II report to the Secretary General
Office of the DG PROG coordinates intergovernmental activities

Bilaga 2: Förteckning över medlems- och kandidatländer samt observatörländer

Medlemsstater

Albanien	Malta
Andorra	Moldavien
Armenien	Monaco
Azerbajdzjan	Montenegro
Belgien	Nederländerna
Bosnien och Hercegovina	Norge
Bulgarien	Polen
Cypern	Portugal
Danmark	Rumänien
Estland	Ryska federationen
Finland	San Marino
Frankrike	Schweiz
Storbritannien	Serbien
Georgien	Slovakien
Grekland	Slovenien
Irland	Spanien
Island	Sverige
Italien	Tjeckien
Kroatien	Turkiet
Lettland	Tyskland
Liechtenstein	Ukraina
Litauen	Ungern
Luxemburg	Österrike
Makedonien	

Länder som sökt inträde i Europarådet

Vitryssland

Observatörer

Amerikas förenta stater

Heliga Stolen

Kanada

Japan

Mexiko

Länder som har särskild gäststatus i parlamentariska församlingen

Israel

Vitryssland (gäststatusen suspenderad)

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 augusti 2013

Närvarande: Statsrådet Carlsson, ordförande, statsråden Attefall,
Kristersson, Hatt, Löf, Ohlsson

Föredragande: statsrådet Carlsson

Regeringen beslutar skrivelse 2012/13:184 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under 2012 och första halvåret 2013.